

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Miljøministeriet
Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
Erhvervsministeriet
Kirkeministeriet
Skatteministeriet
Finansministeriet

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**
Departementet

Status på landbrugsaftalen

Indholdsfortegnelse

Status på landbrugsaftalen

- Forside
- Indholdsfortegnelse
- Baggrund, implementering og opmærksomhedspunkter
- Overblik over indsatser i landbrugsaftalen
- Opsummering af sporene
- Status på de enkelte indsatser

Side

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Baggrund, implementering og opmærksomhedspunkter

Baggrund & implementering

Baggrund

I oktober 2021 indgik den daværende regering (S) sammen med et bredt flertal *Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug* (landbrugsaftalen).

Aftalens overordnede formål er at reducere udledningen af drivhusgasser og kvælstof fra land- og skovbrugssektoren.

Af aftalen fremgår det, at parterne er enige om at fastsætte et bindende reduktionsmål for land- og skovbrugssektorens drivhusgasudledninger på 55-65 pct. i 2030 ift. udledningen i 1990.

Aftalen sikrer en drivhusgasreduktion på 1,9 mio. t. CO₂e i 2030 og en reduktion i udledningen af kvælstof til vandmiljøet på 10.800 t. i 2027. Som led i aftalen er der desuden afsat midler til at understøtte udviklingen af nye teknologier og løsninger, der i aftalen skønnes at rumme et teknisk reduktionspotentiale på op til 5 mio. t CO₂e.

Implementering af landbrugsaftalen

Aftalen består af en række konkrete indsatser, der tilsammen skal bidrage til at indfri de mål, der er forudsat i aftalen. Der er betydelig variation i de mere end 50 indsatser, der aktuelt er planlagt, herunder ift. den afsatte økonomi og tidsmæssige horisont.

Indsatserne er inddelt i tre spor:

- *Implementeringsspor*: Sporet indeholder indsatser, som er baseret på kendte virkemidler, der bidrager til konkret reduktion af CO₂e - og kvælstofudledning.
- *Udviklingsspor*: Sporet indeholder indsatser, der vedrører udvikling af nye teknologier og løsninger, som kan bidrage til reduktion af CO₂e - og kvælstofudledning, hvor de skønnede potentialer er usikre og ligger længere ude i tid.
- *Øvrige initiativer*: Sporet indeholder indsatser med fokus på rammevilkår i sektoren – f.eks. grønne jobs og dyrevelfærd – samt snitfaldeindsatser vedr. grøn skattereform.

Status for de enkelte indsatser er udtryk for en samlet vurdering af indsatsens aktuelle status og er foretaget af dem, som har ansvaret for indsatsen.

Opmærksomhedspunkter

Genbesøg af landbrugsaftalen

Det fremgår af landbrugsaftalen, at den skal genbesøges i 2023/2024, samt at der skal følges op på udviklingssporet i 2023.

Der indgår bl.a. følgende elementer i genbesøget:

- Gøre status på indfrielsen af reduktionsmålet fsva. drivhusgasser
- Gøre status på de indsatser, der følger af den nye CAP-plan og landdistriktsprogrammet
- Tage stilling til manglende kvælstofindsats ift. at leve op til vandrammedirektivet
- Tage stilling til udviklingsinitiativer, der kan overgå til implementeringssporet
- Genbesøge muligheder for yderligere udtagning af lavbundsjord mhp. at indfri ambitionen om at udtage 100.000 ha.
- Følge op på udviklingen af bedriftsregnskaber

Landbrugsaftalen og genbesøget skal desuden ses i sammenhæng med afrapporteringen fra Ekspertgruppen for grøn skattereform.

Ekspertgruppen for grøn skattereform

Ekspertgruppens endelige afrapportering skal bl.a. indeholde en vurdering af fordele og ulemper ved henholdsvis en reguleringsløsning for landbrugssektoren, en tilskudsløsning inden for EU's landbrugsstøtte og en CO₂e-afgift for denne sektor eller en kombination af disse. Som det fremgår af regeringsgrundlaget, vil regeringen desuden bede ekspertgruppen bidrage med scenarier for at nå reduktionsmålet på 55-65 pct. i 2030.

Ekspertgruppen skulle oprindeligt have fremlagt deres endelige afrapportering i efteråret 2022, men den endelige afrapportering er forsinket som følge af valget mv.

Overblik over indsatser i landbrugsaftalen

Implementeringsspør

Klima

1. Generelt reduktionskrav for kvæg
2. Hyppigere udslusning af svinegyde
3. Udtagning af lavbundsjorder
 - 3a. Udtagningskonsulenter
 - 3b. Taskforce for udtagning
 - 3c. Ekspertgruppe for lavbundsjorder
 - 3d. Kommuners faciliterende rolle i udtagning mv.
 - 3e. Modernisering af ammoniakregulering
4. Ekstensivering af lavbundsjorder
5. Privat skovrejsning
6. Midlertidig reduktion i hugst

Vandmiljø

7. Kollektive virkemidler til kvælstofindsatsen
8. Gennemførelse af målrettet regulering
9. Fosfor-vådområder
10. Fysiske vandløbsindsatser

CAP

11. CAP-lov
12. Implementering af EU's landbrugspolitik
 - 12a. Konditionalitet (GLM krav)
 - 12b. Direkte landbrugsstøtte/grundbetaling søjle 1
 - 12c. Koblet støtte slagtepræmie, ko-præmie og stivelseskartofler
 - 12d. Bioordning økologisk arealstøtte
 - 12e. Bioordning miljø- og klimavenligt græs
 - 12f. Bioordning biodiversitet og bæredygtighed
 - 12g. Bioordning planter
 - 12h. Bioordning ny reguleringsmodel
 - 12i. Økologisk investeringsstøtte
 - 12j. Miljø- og klimateknologi
 - 12k. Natura 2000
 - 12l. Lokale aktionsgrupper
 - 12m. Ø-støtte
 - 12n. Unge landbrugere

Udviklingsspor

Klima

13. Strategi for tekniske reduktionspotentialer
 - 13a. Metanreducerende foder
 - 13b. Gylle- og gødskningshåndtering
 - 13c. Brun bioraffinering (pyrolyse)
14. Udvidet lavbundspotentiale

Vandmiljø

15. Ny reguleringsmodel for kvælstof
 - 15a. Mere detaljeret kortlægning af kvælstofretentionen
 - 15b. Udvikling af bedriftsregnskaber
 - 15c. Forskning til brug for bedriftsregnskaber
16. Second opinion af kvælstofindsatsen
 - 16a. Lokalt funderede analyser (kystvandråd)
17. Hjælp til landbrugere med højt indsatsbehov
18. Undersøgelse af marine virkemidler
19. Udmøntning af miljøgaranti
20. Tjek af regelsæt for efterafgrøder
21. Undersøgelser af skærpede krav til spildevand

Plantebaserede fødevarer mv.

22. Grøn bioraffinering
23. Bioøkonomipanel
24. Proteinstrategi
25. Handlingsplan for plantebaserede fødevarer
26. Fond for plantebaserede fødevarer
27. Taskforce for vertikalt landbrug

Økologi mv.

28. Økologistrategi
29. Analyse af potentialer ved skovlandbrug og regenerativt jordbrug

Øvrige initiativer

Indsatser inden for aftalen

30. Begrænsning af transporttid for husdyr
31. Grønne jobs strategi
32. Prioritering af landbrugskapital

Snitfladeindsatser

33. Landbrug i Grøn skattereform
34. Næringsstofindsats i vandområdeplanerne for 3. planperiode

Opsummering af sporene

Implementeringsspør

Beskrivelse

Implementeringssporet indeholder indsatser, som er baseret på kendte virkemidler, der bidrager til reduktion af CO₂e- og kvælstofudledning.

Implementeringssporet er inddelt i tre fokusområder

- *Klima* - Indsatser, der primært har til hensigt at nedbringe udledningen af CO₂e til atmosfæren.
- *Vandmiljø* - Indsatser, der primært har til hensigt at nedbringe udledningen af kvælstof til vandmiljøet.
- *CAP* - Indsatser, der er finansieret ved den fælles europæiske landbrugsstøtte, og som både kan have til hensigt at bidrage til at nedbringe udledningen af drivhusgasser og kvælstof.

Det bemærkes, at der er en række indsatser, som er helt eller delvist finansieret gennem den fælles europæiske landbrugsstøtte, men som er placeret under enten *Klima* eller *Vandmiljø*, idet indsatserne vedrører eller har sammenhæng til andre indsatser, der er placeret under *Klima* eller *Vandmiljø* f.eks. udtagning/ekstensivering af lavbundsjord.

Der er i alt 31 indsatser i implementeringssporet

Der er 22 indsatser (71 pct.), hvor status rapporteres i grøn.

Der er 8 indsatser (26 pct.), hvor status rapporteres i gul.

Der er 1 indsatser (3 pct.), hvor status rapporteres i rød.

Væsentligste opnåede resultater i implementeringssporet

CAP-planen er godkendt af Kommissionen den 31. august 2022, og CAP-loven er trådt i kraft den 1. januar 2023. Det betyder, at en række ordninger som planlagt kan åbne i løbet af 2023.

Væsentligste udfordringer i implementeringssporet

Indsatsen med fosfor-vådområder rapporteres i rød. Der har ikke været nogen søgning på ordningen i 2022, og historisk har søgningen været svingende.

Udtagningsindsatsen og kollektive virkemidler rapporteres i gul.

Udviklingsspør

Beskrivelse

Udviklingssporet indeholder indsatser, der vedrører udvikling af nye teknologier og løsninger, hvor de skønnede potentialer er usikre og ligger længere ude i tid. Det fremgår af aftalen, at udviklingstiltagene samlet set skønnes at kunne tilvejebringe tekniske reduktionspotentialer for i alt 5 mio. t. CO₂e i 2030.

Hensigten med indsatserne i udviklingssporet er, at indsatserne så vidt muligt flyttes til implementeringssporet, når reduktionerne er konkretiseret.

Udviklingssporet er inddelt i fire fokusområder:

- *Klima* - Indsatser, der primært har til hensigt at nedbringe udledning af CO₂e til atmosfæren.
- *Vandmiljø* - Indsatser, der primært har til hensigt at nedbringe udledning af kvælstof til vandmiljøet.
- *Plantebaserede fødevarer mv.* - Indsatser, der skal bidrage til omlægning mod flere plantebaserede fødevarer og proteiner, og som har fokus på både vækst, miljø og klima.
- *Økologi mv.* - Indsatser, der skal bidrage til øget omlægning til økologi, hvilket vil fremme produktion med færre sprøjtemidler og færre udledninger pr. ha. til gavn for klima, miljø, drikkevand og natur.

Der er i alt 24 indsatser i udviklingssporet

Der er 11 indsatser (46 pct.), hvor status rapporteres i grøn.

Der er 13 indsatser (54 pct.), hvor status rapporteres i gul.

Der er 0 indsatser (0 pct.), hvor status rapporteres i rød.

Væsentligste opnåede resultater udviklingssporet

Der er flere indsatser, som vedrører forsøg eller forskningsprojekter, som er blevet igangsat, eller hvor der er givet tilsagn. Det drejer sig f.eks. om indsatserne vedrørende metan-reducerende foder, gulle og gødningshåndtering, brun bioraffinering (pyrolyse) samt forskning til brug for bedriftsregnskaber.

Væsentligste udfordringer i udviklingssporet

Halvdelen af indsatserne rapporteres i gul. De gule status-rapporteringer skyldes i vid udstrækning, at der er udviklingsaktiviteter, der er forsinkede.

Øvrige indsatser

Beskrivelse

Øvrige indsatser indeholder *de/ls* indsatser fra landbrugsaftalen, der ikke relaterer sig til udledning af CO₂e/kvælstof, *de/ls* indsatser der ikke indgår i landbrugsaftalen, som er relevante i relation hertil.

Øvrige indsatser er inddelt i to fokusområder:

- *Indsatser inden for aftalen* - Indsatser, der indgår i landbrugsaftalen, men som ikke har til formål at reducere udledning af CO₂e og/eller kvælstof.
- *Snitfladeindsatser* - Indsatser, der ikke indgår i landbrugsaftalen, men som har til formål at bidrage til at reducere udledningen af CO₂e og/eller kvælstof ifm. landbruget.

Der er i alt 5 øvrige indsatser

Der er 4 indsatser (80 pct.), hvor status rapporteres i grøn.

Der er 1 indsatser (20 pct.), hvor status rapporteres i gul.

Der er 0 indsatser (0 pct.), hvor status rapporteres i rød.

Væsentligste opnåede resultater i øvrige indsatser

Status for langt de fleste indsatser rapporteres i grøn.

Væsentligste udfordringer i øvrige indsatser

Intet at bemærke.

Status på de enkelte indsats

Implementeringsspor		Effekt		Status
		CO ₂ e i 2030 (mio. t.)	Kvælstof i 2027 (t.)	
Klima	1. Generelt reduktionskrav for kvæg	0,16	-	
	2. Hyppigere udslusning af svinegylder	0,17	-	
	3. Udtagning af lavbundsjord	0,66 ¹	700	
	3a. Udtagningskonsulenter	-	-	
	3b. Taskforce for udtagning	-	-	
	3c. Ekspertgruppe for lavbundsjord	-	-	
	3d. Kommuners faciliterende indsats i udtagning mv.	-	-	
	3e. Modernisering af ammoniakregulering	-	-	
	4. Ekstensivering af lavbundsjord	0,10	400	
	5. Privat skovrejsning	0,05	50	
Vandmiljø	6. Midlertidig reduktion i hugst	0,07	-	
	7. Kollektive virkemidler til kvælstofindsatsen	0,1	1.500	
	8. Gennemførelse af målrettet regulering	0,3 ²	3.500 ²	
CAP	9. Fosfor-vådområder	-	-	
	10. Fysiske vandløbsindsatser	-	-	
	11. CAP-lov	-	-	
	12. Implementering af EU's landbrugspolitik	0,38 ³	1.550 ³	
	12a. Konditionalitet (GLM-krav)	0,16	340	
	12b. Direkte landbrugsstøtte/grundbetaling søjle 1	0,08	360	
	12c. Koblet støtte slagtepræmie, ko-præmie og stivelseskartofler	-	-	
	12d. Bio-ordning økologisk arealstøtte	0,5 ⁴	-	
	12e. Bio-ordning miljø- og klimavenligt græs	0,01	250	
	12f. Bio-ordning biodiversitet og bæredygtighed	0,13	600	
	12g. Bio-ordning planter	-	-	
	12h. Bio-ordning ny reguleringsmodel ⁵	-	-	
12i. Økologisk investeringsstøtte	-	-		
12j. Miljø- og klimateknologi	-	-		
12k. Natura 2000	-	-		
12l. Lokale aktionsgrupper	-	-		
12m. Ø-støtte	-	-		
12n. Unge landbrugere	-	-		

Udviklingsspor		Effekt		Status
		CO ₂ e i 2030 (mio. t.)	Kvælstof i 2027 (t.)	
Klima	13. Strategi for tekniske reduktionspotentialer	-	-	
	13a. Metanreducerende foder	1,0	-	
	13b. Gylle- og gødningshåndtering	1,0	-	
	13c. Brun bioraffinering (pyrolyse)	2,0	-	
Vandmiljø	14. Udvidet lavbundsspotentiale	0,5	-	
	15. Ny reguleringsmodel for kvælstof	0,24 ²	3.000 ²	
	15a. Mere detaljeret kortlægning af kvælstofretentionen	-	-	
	15b. Udviklings af bedriftsregnskaber	-	-	
	15c. Forskning til brug for bedriftsregnskaber	-	-	
	16. Second opinion af kvælstofindsatsen	-	-	
	16a. Lokalt funderede analyser (kystvandråd)	-	-	
	17. Hjælp til landbrugere med højt indsatsbehov	-	-	
	18. Udviklingsinitiativer for marine virkemidler	-	-	
	19. Udmøntning af miljøgaranti	-	-	
	20. Tjek af regelsæt for efterafgrøde	-	-	
Plantebaserede fødevarer mv.	21. Undersøgelse af skærpede krav til spildevand	-	-	
	22. Grøn bioraffinering	-	-	
	23. Bioøkonomipanel	-	-	
	24. Proteinstrategi	-	-	
	25. Handlingsplan for plantebaserede fødevarer	-	-	
	26. Fond for plantebaserede fødevarer	-	-	
	27. Taskforce for vertikalt landbrug	-	-	
	28. Økologistrategi	0,5 ⁴	-	
	29. Analyse af potentiale ved skovlandbrug og regenerativt landbrug	-	-	

Øvrige indsats		Effekt		Status
		CO ₂ e i 2030 (mio. t.)	Kvælstof i 2027 (t.)	
Inden for aftalen	30. Begrænsning af transporttid for husdyr	-	-	
	31. Grønne jobs strategi	-	-	
	32. Prioritering af landbrugskapital	-	-	
Snit-flade	33. Landbrug i Grøn skattereform	-	-	
	34. Næringsstofindsats i vandområdeplanerne for 3. planperiode	-	-	

Status for de enkelte indsats, er udtryk for en samlet vurdering af indsatsens aktuelle status, og er foretaget af dem, som har ansvaret for indsatsen. Bemærk, at klimaeffekter og reduktionspotentialer er opgjort i forbindelse med aftaleindgåelse i 2021, og kan løbende være omfattet af konsolidering bl.a. ifm. strategien for de tekniske reduktionspotentialer.

1) Effekten er en summering af følgende: Udtagning af 22.000 ha. (0,33 mio. t. CO₂e) samt udtagning af lavbundsjord, som allerede er besluttet jf. FL20-FL21 og LDP21 (0,33 mio. t. CO₂e, der ikke indgår i landbrugsaftalens reduktionseffekter i 2030).

2) Indsats 8 "Gennemførelse af målrettet regulering" løber frem til 2026, derefter afløses den af indsats 15 "Ny reguleringsmodel for kvælstof", som løber fra 2026 og frem - indsatserne har en samlet effekt på hhv. 0,54 mio. t. CO₂e og 6.500 t. kvælstof.

3) Effekten for implementering af EU's landbrugspolitik er en summering af fire indsatsers effekter ("Konditionalitet", "Direkte landbrugsstøtte/grundbetaling søjle 1", "Bioordning miljø- og klimavenligt græs" samt "Bioordning biodiversitet og bæredygtighed")

4) Effekten på 0,5 mio. t. CO₂e fremgår ifm. to indsatsers hhv. "Bio-ordning økologisk arealstøtte" (implementeringsspor) og "Økologistrategi" (udviklingsspor) – de to indsats skal understøtte en fordobling af det økologiske areal, som skønnes at føre til en reduktion på 0,5 mio. t. CO₂e.

5) Afløser den eksisterende ordning målrettet regulering fra 2026.

